

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра фізичної та реабілітаційної медицини
Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньо-професійної
програми «Терапія та реабілітація»
« 28» листопада 2024 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради Навчально-наукового
медичного інституту
Протокол від 29 листопада 2024 р. № 4

СИЛАБУС

КЛІНІЧНИЙ ЕРГОТЕРАПЕВТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У
ГЕРОНТОЛОГІЇ ТА ГЕРІАТРІЇ
обов'язкова

(редакція з урахуванням оновлення ОП «Терапія та реабілітація», відповідно
вимог Стандарту, згідно Наказу МОН України від 30.10.2024р. №1549)

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
спеціалізація
освітня кваліфікація

професійна кваліфікація
форма навчання
курс та семестр вивчення
навчальної дисципліни

другий (магістерський)
22 Охорона здоров'я
227 Терапія та реабілітація
227.02 Ерготерапія
магістр терапії та реабілітації за
спеціалізацією 227.02 Ерготерапія
Ерготерапевт
Денна
II курс, 3 семестр

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри фізичної
та реабілітаційної медицини
Протокол від 27 листопада 2024р № 6

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри пропедевтики
внутрішньої медицини
Протокол від 27 листопада 2024р № 6

Полтава – 2024

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Жамардій Валерій Олександрович, д.пед.н., доцент Боряк Віктор Петрович, к.мед.н., доцент
Профайли викладачів	v.zhamardii@pdmu.edu.ua https://sport-health.pdmu.edu.ua/team https://prop-intmed.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	(0532)69-70-94 +38053-68-83-90
E-mail:	sporthealth@pdmu.edu.ua propedevtika_simmed@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://sport-health.pdmu.edu.ua/ https://prop-intmed.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 6/180, із них:

Лекції (год.) – 0

Практичні (семінари) (год.) – 60

Самостійна робота (год.) – 120

Вид контролю – підсумковий модульний контроль.

Політика навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» визначається політикою Університету та кафедр щодо організації освітнього процесу. При опануванні дисципліни ми дотримуємося Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti> та Правил внутрішнього розпорядку для здобувачів вищої освіти Полтавського державного медичного університету <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>.

Кафедрою створене якісне та безпечне освітнє середовище: лекції читаються в аудиторіях, які оснащені мультимедійними проєкторами; практичні заняття проходять на базах:

КП «Полтавська обласна клінічна лікарня ім. М. В. Скліфосовського Полтавської обласної ради»;

КП Полтавський обласний клінічний медичний кардіоваскулярний

центр Полтавської обласної ради;

ТОВ «ОРТОПЕД», що дає змогу здобувачам освіти долучитися на практиці до майбутньої професійної діяльності.

Звертаємо увагу! Здобувачам освіти необхідно:

- виконувати графік навчального процесу та вимоги навчального плану;
- в обов'язковому порядку відвідувати всі види навчальних занять, передбачені навчальним планом;
- завчасно приходити на заняття;
- відповідати правилам дрес-коду учасників освітнього процесу;
- дотримуватись правил техніки безпеки;
- вимикати телефон під час занять;
- не залишати заняття без дозволу викладача;
- глибоко та всебічно оволодіти знаннями та вміннями, котрі будуть необхідні майбутньому працівнику високої кваліфікації;
- бути комунікативними та відкритими до знань

Для успішного засвоєння дисципліни необхідно систематично готуватися до практичних занять, виконувати практичні завдання, опрацьовувати теми, що рекомендовані для самостійного вивчення, брати активну участь в обговоренні теми заняття в аудиторії. Ми цінуємо старанність, активність, швидкість та креативність мислення, наполегливість в навчанні.

Викладання освітньої компоненти в умовах військового стану, може здійснюватися за допомогою технологій дистанційного навчання, а саме з використанням платформи Zoom.

Академічна доброчесність є фундаментом сталого розвитку вищої освіти та моральним імперативом для її подальшого вдосконалення. Ми дотримуємося політики академічної доброчесності, визначеної Положенням про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету https://pdmu.edu.ua/storage/ft_foreign_students/docs/5q5W0nG8rkYIrDfmipiyhkfZmkmbVKRR7Pdjrjvh.pdf і просимо взаємності.

Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти включає:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації (наприклад, окрім випадків дозволених викладачем, підготовки практичних завдань під час заняття);
- списування під час контролю знань заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів);
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;

- дотримання правил внутрішнього розпорядку кафедри, бути толерантними, доброзичливим и та виваженими у спілкуванні з викладачами та співробітниками кафедри, медичним персоналом закладу охорони здоров'я;

- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

Політика дедлайну та відпрацювання здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з Регламентом відпрацювання студентами пропущених занять і незадовільних оцінок, що затверджені у закладі вищої освіти;

- роботи, які здає здобувач вищої освіти з порушенням терміну без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від максимальної, наприклад, практичні навички);

- перескладання ПМК з метою підвищення оцінки не допускається, окрім ситуацій невиконання програми дисципліни або неявки на підсумковий контроль.

Вивчення модуля передбачає самостійну роботу здобувача вищої освіти, яка регламентована Положенням про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті.

Оцінювання результатів навчання проходить прозоро і відкрито. Керуємося Положенням про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті.

Якщо здобувач освіти не згодний з результатами оцінювання, він має право скористатися рекомендаціями Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти.

Зі всіма наведеними документами можна ознайомитися за посиланням: <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>.

Кафедрою визнаються результати, отримані шляхом неформальної освіти. Процедура визначено Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Полтавському державному медичному університеті:

https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/fKBks6cPo5jzq0brID6eI7LKTEAcqmrjdjrewYFvL.pdf. Кафедра рекомендує здобувачам освіти ознайомитися із онлайн платформами: <http://portal.phc.org.ua/en/>; <https://academy.nszu.gov.ua/>; <https://prometheus.org.ua/>; <https://members.physio-pedia.com/>.

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти є моделлю сучасного університетського курсу, орієнтованого на

формування здатності здійснювати клінічне обґрунтування, планування, реалізацію та координацію ерготерапевтичної допомоги людям похилого та старечого віку з урахуванням вікових змін, мультиморбідності, синдромів астенії/крихкості, когнітивних і сенсорних порушень, ризику падінь, болю, втоми та обмежень активності й участі. Курс спрямований на розвиток навичок клініко-функціонального оцінювання, постановки реалістичних цілей відповідно до МКФ і біопсихосоціальної моделі, вибору доказових втручань та забезпечення безперервності допомоги на різних етапах для підвищення незалежності, безпеки та якості життя.

У процесі навчання здобувачі освіти поглиблюють знання з геронтології та геріатрії через клінічні кейси, алгоритми комплексного геріатричного оцінювання, аналіз занять (ADL/IADL), мобільності, ризиків падінь, когнітивного статусу, психоемоційних чинників та соціальних ресурсів. Значна увага приділяється клінічному прийняттю рішень, менеджменту ризиків, організації домашньої безпеки, адаптації середовища, підбору допоміжних засобів і підтримці участі у значущих для людини активностях. Окремий акцент зроблено на міждисциплінарній взаємодії, комунікації з клієнтом, родиною та доглядальниками, а також на нормативно-правових і етичних аспектах клінічної практики.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є принципи, моделі та інструменти клінічного ерготерапевтичного менеджменту в роботі з людьми старшого віку: комплексне клініко-функціональне оцінювання і формулювання проблеми за МКФ, планування та реалізація індивідуалізованих програм, навчання родини/доглядальників, моніторинг результатів і корекція втручання. Курс охоплює інтеграцію ерготерапевтичних рішень у повсякденне життя літньої людини з метою збереження автономії, участі та гідності.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити. Дисципліна «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» базується на результатах навчання, досягнутих на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» або суміжними спеціальностями а також на знаннях і практичних умінях, сформованих у попередніх семестрах магістерської підготовки. Вона спирається на знання з дисциплін «Етика та комунікація у професійній діяльності», «Детермінанти та промоція здоров'я», «Ерготерапевтичний менеджмент при травмах, політравмах», «Правове та антикорупційне забезпечення професійної діяльності», «Універсальний дизайн та інклюзивне середовище», «Ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії», «Тактична медицина». Зміст курсу інтегрується з цими дисциплінами, розвиваючи та поглиблюючи уявлення про людину в біопсихосоціальному контексті, фактори середовища, що обмежують або підтримують участь, та роль фахівця у зміні середовища.

Постреквізити. Вивчення дисципліни «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» забезпечує послідовність і

взаємозв'язок із дисциплінами магістерської програми: «Ерготерапевтичний менеджмент при мультисистемній патології», «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент при мультисистемній патології», «Ортезування та протезування в ерготерапевтичній практиці» та науково-дослідною роботою здобувачів. Курс формує та поглиблює вміння комплексно оцінювати функціональні потреби людей похилого та старечого віку, визначати пріоритети втручання з урахуванням мультиморбідності, планувати та координувати ерготерапевтичну допомогу в різних умовах і забезпечувати безперервність супроводу. Це сприяє підвищенню якості й безпеки геріатричної допомоги, підтримці автономії, участі та гідності літніх людей, а також підготовці здобувачів до подальшої професійної діяльності в системі сучасної реабілітації.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» є формування цілісної системи знань про клінічні принципи планування, реалізації та координації ерготерапевтичної допомоги людям похилого та старечого віку, розвиток здатності здійснювати комплексне клініко-функціональне оцінювання та приймати клінічно обґрунтовані рішення щодо пріоритетів втручання з урахуванням мультиморбідності, крихкості/астенії, когнітивних і сенсорних порушень, ризику падінь та інших геріатричних ризиків, а також опанування практичних умінь планувати, реалізовувати й моніторувати індивідуалізовані програми ерготерапії, забезпечуючи безперервність клінічного супроводу з метою підтримки автономії, безпеки, участі та якості життя.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення з теоретичними засадами геронтології та геріатрії, віковими змінами, типовими геріатричними синдромами та їх клінічними наслідками для активності й участі;
- формування навичок комплексного клініко-функціонального оцінювання в осіб похилого віку (стан органів і систем, функціональний статус, ADL/IADL, мобільність, ризик падінь, біль, сон, харчування, когнітивні та емоційні порушення, соціальні ресурси й середовище) та визначення потреб і ризиків для планування втручання;
- розвиток умінь формувати клінічно релевантні цілі та планувати індивідуалізовані програми ерготерапії на засадах МКФ і біопсихосоціальної моделі, з акцентом на безпечне виконання ADL/IADL, мобільність, когнітивні та компенсаторні стратегії, підтримку участі в громаді та адаптацію середовища;
- розвиток умінь здійснювати систему профілактичних заходів для попередження падінь, травм і ускладнень іммобілізації, навчати клієнта та доглядальників стратегіям безпеки, самодопомоги й підтримки активності;
- формування рефлексивної позиції фахівця щодо етичних принципів,

клієнтоцентричного підходу, підтримки гідності, автономії та прав літньої людини, а також професійної відповідальності у довготривалому клінічному супроводі.

Компетентності та результати навчання, згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

Компетентності згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

Інтегральна:

ІК. Здатність розв'язувати автономно та у міжпрофесійному контексті складні спеціалізовані задачі та проблеми, пов'язані з функціонуванням та обмеженнями життєдіяльності окремих осіб, груп та популяцій, зокрема порушеннями заняттєвої активності, заняттєвої участі та ефективною взаємодією осіб, груп та популяцій з середовищем їх життєдіяльності; провадити практичну, адміністративну, наукову, інноваційну та освітню діяльність у ерготерапії.

Загальні:

ЗК 01. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 05. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 06. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 07. Здатність працювати автономно.

ЗК 09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні:

СК 01. Здатність застосовувати передові знання та високий рівень критичного мислення щодо складних взаємозв'язків між людиною, її здоров'ям, заняттєвою активністю та добробутом, популяризувати здоровий спосіб життя для окремих осіб, груп, популяцій та спільнот на засадах заняттєвої та соціальної справедливості.

СК 02. Здатність оцінювати і визначати вплив особистих факторів, функцій і структур організму, факторів середовища на заняттєву активність і участь окремих осіб, груп, популяцій та спільнот.

СК 03. Здатність ефективно застосовувати передові знання теорії ерготерапії, критичний аналіз та рефлексивне мислення для планування, організації та реалізації процесу ерготерапії окремих осіб, груп, популяцій та спільнот.

СК 04. Здатність ефективно застосовувати науково-обґрунтовані підходи та методи планування і реалізації клієнто-орієнтованих та заняттєво-орієнтованих втручань з метою уможливлення заняттєвої активності, участі та заняттєвої справедливості стосовно окремих осіб, груп, популяцій та спільнот.

СК 05. Здатність вибирати або виготовляти на основі оцінювання, налаштовувати та навчати пацієнта/клієнта користуватися допоміжними засобами реабілітації для покращення заняттєвої участі, функціональної мобільності та пересування у громаді.

СК 06. Здатність оцінювати та адаптовувати фактори середовища, створювати безпечне і доступне середовище життєдіяльності окремих осіб, груп, організацій, популяцій та спільнот на засадах ергономічного та універсального дизайну.

СК 07. Здатність застосовувати поглиблені знання та критичне розуміння наукового процесу, застосовувати етичні принципи, усталені та новітні дослідницькі методології та парадигми для систематичного збору, критичного оцінювання, звітування та інтеграції даних наукових досліджень у практичну діяльність.

СК 08. Здатність застосовувати поглиблені знання і розуміння норм, процесів і навичок щодо супервізії асистентів ерготерапевта, професійної та міжпрофесійної співпраці на засадах національних регуляторних документів.

СК 09. Здатність застосовувати поглиблені знання та навички менеджменту, лідерства, фінансового планування та маркетингу для ефективної організації та оптимізації процесу надання реабілітаційної допомоги окремим особам, групам, популяціям та спільнотам.

СК 10. Здатність вирішувати складні етичні дилеми на основі поглибленого розуміння законодавчих норм та правил професійної діяльності для вирішення заняттєвих проблем окремих осіб, груп, популяцій чи спільнот, пропагувати етичні стандарти та цінності ерготерапії.

СК 11. Здатність застосовувати високоспеціалізовані знання і навички професійного та академічного спілкування, для ефективної передачі інформації про ерготерапію та результати ерготерапії як у рамках міждисциплінарної взаємодії, так і у широкому національному та міжнародному контексті.

СК 12. Здатність ефективно та своєчасно документувати надання ерготерапевтичних послуг, включаючи консультативні послуги, на різних етапах надання реабілітаційної допомоги як у закладах охорони здоров'я, так і закладах освіти, соціальної політики та соціального захисту.

СК 13. Здатність здійснювати критичну саморефлексію на високому рівні, вдосконалювати професійну ідентичність, визначати потреби і стратегії для поглиблення власних професійних знань з ерготерапії та її процесу на основі національних вимог до безперервного професійного розвитку та демонструвати самостійне, автономне навчання на національному та міжнародному рівнях.

Програмні результати навчання, згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

ПРН 01. Застосовувати передові знання та високий рівень критичного мислення щодо складних взаємозв'язків між людиною, її фізичним, психічним і соціальним здоров'ям, заняттєвою активністю та добробутом, сприяти популяризації здорового способу життя для окремих осіб, груп,

популяцій і спільнот на засадах заняттєвої та соціальної справедливості.

ПРН 02. Здійснювати клієнтоорієнтоване оцінювання заняттєвих потреб окремих осіб, груп, популяцій і спільнот та визначати доцільність, інтенсивність та обсяг рекомендованих заходів ерготерапії.

ПРН 03. Оцінювати характер та ступінь впливу особистих факторів, структур і функцій організму, факторів фізичного, соціального, політичного, культурного та інституційного середовища та соціальних детермінант здоров'я на заняттєву активність та участь окремих осіб, груп, популяцій і спільнот.

ПРН 04. Ефективно застосовувати передові знання теорії ерготерапії, рефлексивне мислення та критичний аналіз моделей (occupational therapy models) та рамок практики ерготерапії (frames of reference of occupational therapy), заснованих на доказах, для вибору оптимальних стратегій оцінювання, планування, реалізації та оцінки результатів ерготерапії.

ПРН 05. Формулювати та документувати цілі і результати програми ерготерапії або складові індивідуальної програми реабілітації у співпраці з пацієнтом/клієнтом, пояснювати методи ерготерапевтичних втручань та вносити дані до електронних систем.

ПРН 06. Розробляти, проводити та коригувати програми ерготерапії або складові індивідуальної програми реабілітації на основі аналізу результатів ерготерапевтичного оцінювання та/або втручання у співпраці з пацієнтом/клієнтом та надавати рекомендації стосовно продовження або завершення реабілітації.

ПРН 07. Застосовувати науково-обґрунтовані підходи у виборі методів, стратегій та інструментів для реалізації заняттєво орієнтованих втручань з метою уможливлення заняттєвої активності, участі та заняттєвої справедливості стосовно окремих осіб, груп, популяцій та спільнот.

ПРН 08. Враховувати засади заняттєвої та соціальної справедливості для планування процесу ерготерапії у широких, спеціалізованих та нових сферах практичної діяльності з метою вирішення комплексних заняттєвих проблем окремих осіб, груп та популяцій.

ПРН 09. Оцінювати та обґрунтовувати потребу, призначати, налаштовувати, проєктувати, виготовляти та модифікувати допоміжні засоби реабілітації, включаючи ортези, для покращення заняттєвої участі у сферах самообслуговування, продуктивності (роботи чи навчання), дозвілля (гри), функціональної мобільності, користування громадським транспортом та водіння автомобіля.

ПРН 10. Навчати безпечному та ефективному користуванню допоміжними засобами реабілітації, включаючи ортези та протези для покращення для покращення заняттєвої участі у сферах самообслуговування, продуктивності (роботи чи навчання), дозвілля (гри), функціональної мобільності, користування громадським транспортом та водіння автомобіля.

ПРН 11. Оцінювати та адаптовувати фактори середовища, створювати безпечне і доступне середовище проживання, навчання та праці окремих осіб, груп людей, організацій та популяцій на засадах ергономічного та

універсального дизайну з метою покращення заняттєвої участі та збільшення функціональної незалежності окремих осіб, груп людей, організацій та популяцій.

ПРН 12. Застосовувати у практичній діяльності інформацію з наукових джерел, інтегруючи її з цінностями та бажаннями клієнта та особливостями контексту практичної діяльності, для обґрунтування рішень щодо організації процесу ерготерапії для окремих осіб, груп людей, організацій та популяцій.

ПРН 13. Застосовувати усталені та новітні дослідницькі методи для планування, проведення аналізу та звітування про результати наукових досліджень у сфері ерготерапії з урахуванням актуальних суспільних та професійних викликів, етичних стандартів, відповідальності за розповсюдження та трансляцію наукових знань у різних контекстах професійної практичної діяльності.

ПРН 14. Застосовувати поглиблені знання і розуміння норм, процесів і навичок щодо супервізії асистентів ерготерапевта та ерготерапевтів, професійної та міжпрофесійної співпраці на засадах національних регуляторних документів.

ПРН 15. Виконувати обов'язки супервізора асистентів ерготерапевта та ерготерапевтів у практичній діяльності на засадах національних регуляторних документів.

ПРН 16. Знати межі професійної компетентності ерготерапевта, сфери практичної діяльності фахівців інших спеціальностей, оцінювати потребу та знати механізми скерування клієнтів/пацієнтів до фахівців інших спеціальностей.

ПРН 17. Визначати, аналізувати та оцінювати вплив контекстуальних чинників, регуляторних документів, соціоекономічних, політичних, географічних та демографічних факторів, динаміки міжособистісної командної взаємодії на процес надання реабілітаційних послуг. ПРН 18. Застосовувати поглиблені знання та навички менеджменту, лідерства, стратегічного планування та маркетингу для генерування інноваційних підходів та підприємницьких рішень до організації та оптимізації процесу надання реабілітаційної допомоги окремим особам, групам, популяціям чи спільнотам.

ПРН 18. Застосовувати поглиблені знання та навички менеджменту, лідерства, стратегічного планування та маркетингу для генерування інноваційних підходів та підприємницьких рішень до організації та оптимізації процесу надання реабілітаційної допомоги окремим особам, групам, популяціям чи спільнотам.

ПРН 19. Застосовувати поглиблене розуміння законодавчих норм та правил професійної діяльності, реабілітаційних маршрутів для вирішення заняттєвих проблем окремих осіб, груп чи популяцій.

ПРН 20. Брати на себе відповідальність за визначення та ефективно вирішення складних етичних дилем, демонструвати доброчесність і відповідальність, сприяти створенню антикорупційного середовища, пропагувати стандарти доброчесності, ухвалювати рішення та діяти,

дотримуючись принципу неприпустимості корупції, відстоювати етичні стандарти та цінності ерготерапії.

ПРН 21. Здатність пропагувати цінності та філософію ерготерапії, відстоювати інтереси професії, передавати інформацію стосовно процесу ерготерапії, пояснювати сенс та внесок ерготерапії та науки про заняттєву активність в загальне благополуччя та добробут суспільства.

ПРН 22. Ефективно і вчасно документувати процес і результати різних форм ерготерапевтичних послуг, включаючи консультативні послуги у різних сферах професійної діяльності ерготерапевта та у спосіб, зрозумілий для клієнтів/пацієнтів, представників сфери охорони здоров'я, освіти, соціальної політики, соціального захисту та інших стейкхолдерів.

ПРН 23. Здатність безперервно вдосконалювати високий професійний рівень для поглиблення власних знань ерготерапії та її процесу на основі національних вимог до безперервного професійного розвитку та демонструвати самостійне, автономне навчання на національному та міжнародному рівнях.

ПРН 28. Надавати послуги у сфері ерготерапії окремим категоріям населення незалежно від політичних, релігійних, гендерних та інших переконань, етнічного, соціального та національного походження.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- вікові зміни та типові клініко-функціональні проблеми літніх людей, що визначають обмеження активності й участі (біль, слабкість, втома, порушення балансу, сенсорні дефіцити, когнітивні порушення, зниження витривалості, крихкість/астенія, поліморбідність);
- принципи клініко-функціонального та комплексного геріатричного оцінювання в ерготерапевтичній практиці, включно з оцінкою ADL/IADL, мобільності, ризику падінь, болю, сну, харчування, когнітивних та емоційних порушень, а також соціальних ресурсів і характеристик середовища;
- клінічні ознаки, «червоні прапорці» та функціональні наслідки порушень серцево-судинної і дихальної систем, а також опорно-рухового апарату у похилому віці та їхній вплив на безпеку, толерантність до навантаження і виконання заняттєвої активності;
- сучасні підходи до клінічного прийняття рішень в геріатричній ерготерапії: пріоритизація проблем, постановка цілей за МКФ, вибір інтервенцій, критерії ефективності, показання до корекції плану;
- базові методи збору даних і моніторингу стану в клінічній ерготерапевтичній практиці з літніми людьми (інтерв'ю, спостереження, функціональні тести);
- принципи клінічного ерготерапевтичного менеджменту: безперервність допомоги, взаємодія з мультидисциплінарною командою, залучення родини/доглядальників і ресурсів громади.

вміти:

- оцінювати симптоми й порушення у літніх людей з метою визначення їх впливу на заняттєву активність, толерантність до навантаження та безпеку, а також розпізнавати ситуації, що потребують припинення активності або скерування;
- проводити клінічно структуроване інтерв'ю, збирати заняттєвий профіль і визначати пріоритети клієнта, обґрунтовуючи добір активностей у програмі ерготерапії;
- планувати та координувати індивідуалізовану програму ерготерапії для осіб похилого віку з урахуванням МКФ, ADL/IADL, мобільності, відпочинку й сну, соціальної участі, ресурсів середовища та потреб у безперервності супроводу;
- застосовувати терапевтичні вправи та терапевтичні заняття для відновлення або розвитку функцій, необхідних для виконання повсякденних активностей (сила, витривалість, амплітуда рухів, координація, праксис, когнітивні та сенсорні функції), із безпечним дозуванням і моніторингом реакції;
- підбирати, налаштовувати та навчати користуванню допоміжними засобами реабілітації (засоби мобільності, пристрої для самообслуговування, допоміжні технології) та адаптувати інструменти діяльності й середовище життєдіяльності для підвищення незалежності та безпеки;
- навчати та консультувати клієнтів і членів їхніх родин/доглядальників щодо профілактики падінь і травм, енергозбереження, організації побуту, безпечних стратегій виконання ADL/IADL та підтримки самостійності.

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції – не передбачено

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Клінічний ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії		
1.	Клінічне мислення в ерготерапії осіб літнього та похилого віку: постановка проблеми, пріоритизація ризиків. Поглиблене заняттєве інтерв'ю у похилому віці (цінності, ролі, життєві сценарії, мотивація).	4
2.	Вікові зміни й геріатричні синдроми, клінічні наслідки для активності та участі. Комплексне геріатричне оцінювання в ерготерапії.	4

3.	Кардіореспіраторні обмеження у похилому віці: толерантність до навантаження, самоспостереження, безпечні рівні активності.	4
4.	Ерготерапевтичний менеджмент при бронхолегеневих порушеннях (ХОЗЛ, бронхіальна астма, стан після пневмонії) з у геріатрії: модифікація активностей, дихальні стратегії, моніторинг симптомів.	4
5.	Ерготерапевтичний супровід при хронічних захворюваннях нирок: менеджмент набряків/втоми, гідратаційні рутини, профілактика загострень.	4
6.	Біопсихосоціальна підтримка при гастроентерологічних захворюваннях у геріатрії: режими харчування/відпочинку, стрес, рольова участь.	4
7.	Клінічний ерготерапевтичний менеджмент при остеоартриті: оцінювання, ергономіка, ортезування, активність без загострень.	4
8.	Ерготерапевтичний менеджмент після перелому шийки стегна/ендопротезування: мобільність, самообслуговування, повернення додому.	4
9.	Клінічний супровід після інсульту у літніх: відновлення ADL/IADL, рука, візуально-просторові порушення, безпечні стратегії.	4
10.	Ерготерапевтичний менеджмент при хворобі Паркінсона та паркінсонізмах: брадікінезія, тремор, «застигання», побутові рішення.	4
11.	Клінічний підхід до саркопенії та слабкості: функціональні наслідки, тренування в задачах, профілактика залежності. Менеджмент ризику падінь, диференціація причин, план інтервенцій.	4
12.	Когнітивні порушення в клініці: скринінг, диференціація легких порушень/деменції, план підтримки функції. Сенсорні дефіцити (зір/слух) у геріатрії, компенсація, комунікаційні стратегії, адаптація активностей і середовища.	4
13.	Хронічний біль у похилому віці. Порушення сну та циркадні зміни: гігієна сну, рутини, денна активність, безпечна нічна мобільність. Депресія, тривога, апатія у літніх: заняттєва активність, підтримка залученості, робота з бар'єрами мотивації.	4

14.	Допоміжні засоби та допоміжні технології в геріатрії: вибір, налаштування, навчання, контроль ефективності й безпеки.	4
15.	Пролежні та ускладнення імобілізації: позиціонування, підбір поверхонь, навчання доглядальників, режим активності.	4
Усього годин		60

Самостійна робота

№ п/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до семінарських занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	90
2	Підготовка до контролю практичних навичок	18
3	Підготовка до підсумкового модульного контролю	12
Усього годин		120

Індивідуальні завдання включають огляд наукової та методичної літератури відповідно до тематики практичних занять; участь у науково-дослідній роботі.

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю, екзамену

1. Структура поглибленого заняттєвого інтерв'ю у похилому віці: цінності, ролі, життєві сценарії, мотивація та бар'єри.
2. Вікові зміни та геріатричні синдроми: вплив на активність, участь і безпеку.
3. Комплексне геріатричне оцінювання в ерготерапії: складники, логіка, інтерпретація та клінічні рішення.
4. Оцінювання ADL/IADL: критерії якості та безпеки виконання, типові помилки та стратегії компенсації.
5. Оцінювання мобільності, рівноваги та ризику падінь: фактори ризику, диференціація причин, принципи профілактики.
6. Кардіореспіраторні обмеження у похилому віці: толерантність до навантаження, дозування активності, самоспостереження й «червоні прапорці».
7. Ерготерапевтичний менеджмент при ХОЗЛ: енергозбереження, модифікація активностей, дихальні стратегії, моніторинг симптомів.
8. Ерготерапевтичні підходи при бронхіальній астмі у літніх: самоменеджмент, контроль тригерів, піковиметрія, безпечні навантаження.
9. Післяпневмонічний стан у геріатрії: постінфекційна слабкість, відновлення витривалості, повернення до ролей, моніторинг.
10. Ерготерапевтичний супровід при хронічних захворюваннях

нирок: менеджмент втоми/набряків, гідратаційні рутини, профілактика загострень у побуті.

11. Біопсихосоціальна підтримка при гастроентерологічних захворюваннях у геріатрії: режими харчування/відпочинку, стрес, рольова участь.

12. Клінічний менеджмент остеоартриту: оцінювання, ергономіка, ортезування, профілактика загострень і дозування активності.

13. Ерготерапевтичний менеджмент після перелому шийки стегна/ендопротезування: обмеження, правила безпеки, мобільність

14. Клінічний супровід після інсульту у літніх: відновлення ADL/IADL, порушення функції руки, зорово-просторові порушення, безпечні стратегії.

15. Ерготерапевтичний менеджмент при хворобі Паркінсона: брадікінезія, тремор, «застигання», адаптації середовища та завдань.

16. Когнітивні порушення та деменція: скринінг, диференціація, план підтримки функції, безпека та робота з доглядальниками.

17. Хронічний біль, порушення сну, депресія/тривога/апатія у літніх: ерготерапевтичні стратегії, заняттєва активація та підтримка залученості.

18. Допоміжні засоби й допоміжні технології в геріатрії: критерії вибору, налаштування, навчання, контроль ефективності та безпеки.

19. Пролежні та ускладнення іммобілізації: позиціонування, підбір поверхонь, режим активності, навчання доглядальників.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю, екзамену

1. Проводити поглиблене заняттєве інтерв'ю та формувати профіль активності.

2. Формулювати клінічну проблему та пріоритизувати ризики (падіння, декомпенсація, ускладнення іммобілізації) на основі зібраних даних.

3. Проводити базові елементи комплексного геріатричного оцінювання в межах компетентності ерготерапевта (ADL/IADL, мобільність, когніція, середовище).

4. Виконувати заняттєвий аналіз ADL/IADL та оцінювати якість і безпеку виконання із фіксацією помилок і ризиків.

5. Оцінювати біль і втому (у т.ч. за ВАШ) та визначати їх вплив на заняттєву активність.

6. Оцінювати кардіореспіраторні симптоми під час активності та визначати «червоні прапорці» для припинення/корекції навантаження.

7. Вимірювати ЧСС, АТ, SpO₂ (у межах компетентності) та інтерпретувати результати для безпечного дозування активності.

8. Навчати самоменеджменту при бронхолегневих порушеннях (контроль тригерів, дихальні стратегії, правила самоспостереження).

9. Проводити скринінг ризику падінь та розробляти план профілактики з урахуванням причин і середовища.

10. Підбирати, налаштовувати та навчати користуванню допоміжними засобами мобільності й самообслуговування (тростина/ходунки/пристосування для ADL).

11. Формулювати SMART-цілі та складати індивідуалізований план ерготерапевтичного втручання за МКФ.

12. Планувати та проводити тренування ключових навичок ADL/IADL з адаптаціями після перелому шийки стегна/ендопротезування (пересаджування, одягання, гігієна, безпечні переміщення).

13. Планувати та проводити тренування ADL/IADL після інсульту з урахуванням функції руки та зорово-просторових порушень (компенсації, безпечні стратегії).

14. Розробляти функціонально орієнтовану програму активності при саркопенії/слабкості (тренування в задачах, поступове дозування, профілактика залежності).

15. Розробляти та впроваджувати компенсаційні стратегії при когнітивних порушеннях (підказки, структурована рутинна, безпека) і консультувати доглядальників.

16. Застосовувати стратегії комунікації та адаптації активностей при сенсорних дефіцитах (зір/слух).

17. Складати індивідуальні рекомендації щодо болю, сну, тривоги/апатії (заняттєва активація, рутинна, гігієна сну, стрес-менеджмент).

18. Проводити профілактику пролежнів та ускладнень іммобілізації: позиціонування, підбір поверхонь, режим змін положення, навчання доглядальників.

Методи навчання

• **Вербальні.** Основними видами словесної передачі знань у процесі вивчення дисципліни «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» є пояснення (розкриття ключових понять геронтології/геріатрії, геріатричних синдромів, мультиморбідності, принципів комплексного оцінювання та менеджменту випадку), проблемний виклад (розбір клінічних ситуацій у літніх людей із пріоритизацією проблем, вибором стратегій безпеки та плануванням втручань), розповідь (приклади клінічних випадків і моделей організації допомоги в стаціонарі, амбулаторії, громаді та довготривалому догляді), навчальна дискусія та бесіда (обговорення етичних питань, клієнтоцентричності, підтримки автономії та гідності, взаємодії з родиною/доглядальниками і мультидисциплінарною командою). Вербальні методи спрямовані на формування клінічного мислення, професійної аргументації та системного бачення комплексної допомоги літній людині.

• **Наочні.** До цієї групи належать демонстрація схем МКФ, алгоритмів комплексного геріатричного оцінювання (CGA), візуалізація протоколів профілактики падінь та менеджменту ризиків, використання презентацій, клінічних чек-листів, прикладів документації, фото- і відеоматеріалів з організації безпечного середовища та виконання ADL/IADL у похилому

віці, а також демонстрація зразків допоміжних засобів і адаптацій для самообслуговування та мобільності. Наочні матеріали супроводжуються словесним коментарем, що підкреслює зв'язок між оцінюванням, прийняттям рішень, безпекою та результатами участі в повсякденному житті.

- **Практичні.** Методи практичного навчання включають відпрацювання навичок інтерв'ю та збору заняттєвого профілю, проведення функціонального оцінювання (ADL/IADL, мобільність, баланс, ризик падінь, біль, втома, кардіореспіраторні симптоми), аналіз клінічних кейсів із формуванням індивідуалізованого плану ерготерапевтичного менеджменту, тренування стратегій енергозбереження та дозування активності, підбір і налаштування допоміжних засобів, адаптацію домашнього середовища, навчання клієнта та доглядальників. Суть методів полягає у багаторазовому відпрацюванні алгоритмів оцінювання, планування й координації допомоги, розвитку клінічної аргументації та рефлексії професійної відповідальності, що забезпечує формування стійких практичних компетентностей у геріатричній ерготерапії.

Форми і методи оцінювання

- індивідуальний контроль;
- груповий контроль;
- фронтальний контроль;
- усний контроль;
- тестовий контроль;
- практична перевірка;
- самоконтроль.

Система поточного та підсумкового контролю

Оцінювання результатів навчання здійснюється на принципах об'єктивності, систематичності та системності, плановості, єдності вимог, відкритості, прозорості, доступності та зрозумілості методики оцінювання, з урахуванням індивідуальних можливостей здобувачів вищої освіти.

Контрольні заходи з дисципліни «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» включають поточний та підсумковий контроль, які регламентуються «Положенням про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті»
https://pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYUkpw1JoSJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять та спрямований на перевірку засвоєння теоретичних знань. Викладач оцінює успішність кожного здобувача вищої освіти відповідно до тематичного плану у формі усного опитування, виконання письмових завдань, тестових завдань.

Дисципліна «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» оцінюється в формі підсумкового модульного контролю. Підсумковий контроль з дисципліни «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» регламентується п.5-7 Положення «Про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті».

Методичне забезпечення

1. Робоча програма з навчальної дисципліни «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії».
2. Силабус.
3. Клінічні задачі.
4. Алгоритм МКФ.
5. Тести для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна практика з фізичної терапії в геронтології : навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спец. 227 «Терапія і реабілітація», спец. 227.01 «Фізична терапія» / Д. А. Лашкул [та ін.]. Запоріжжя : ЗДМФУ, 2024. 336 с.
2. Самойленко В. Б., Яковенко Н. П., Петряшев І. О., та ін. Медична і соціальна реабілітація: підручник. 3-є переробл. і доповн. вид. – Київ: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2023. – 359 с.
3. Долинський Б., Буховець Б., Погорелова О. Фізична терапія. Ерготерапія : навч. посіб. – Одеса : Університет Ушинського, 2022. – 208 с.
4. Фізична медицина та реабілітація за Бреддомом : у 2 т. Т. 1 / Девід К. Чіфу ; пер. з англ. ; наук. ред. пер. О. А. Данилов. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020. – 732 с.
5. Фізична медицина та реабілітація за Бреддомом : у 2 т. Т. 2 / Девід К. Чіфу ; пер. з англ. ; наук. ред. пер. О. А. Данилов. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020. – 736 с.

Допоміжна

1. Беспалова О., Лянной М., Литвиненко В., Бугаєнко Т., Терещенко Т. Фізична терапія та ерготерапія для осіб похилого віку із хворобою Альцгеймера. Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія. 2021. № 2. С. 100–105. DOI: 10.32652/spmed.2020.2.100-105.
2. Occupational Therapy with Elders: Strategies for the COTA / ed. by H. L. Lohman, S. Byers-Connon, R. L. Padilla. 4th ed. St. Louis : Mosby, 2019. ISBN 978-0-

3. Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: колективна монографія / за заг. ред. Л. М. Рибалко. – Тернопіль: Осадца В. М., 2019. – 400 с.

4. Актуальні питання геронтології і гериатрії у практиці сімейного лікаря : навчальний посібник для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти / Ю. В. Вороненко [та ін.] ; Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П.Л. Шупика, Ін-т сімейн. медицини МОЗ України. - Київ: Заславський О.Ю., 2015. - 528 с.

5. Основи внутрішньої медицини та фізичної реабілітації: підручник / М. І. Швед та ін.; за ред. М. І. Шведа. - Тернопіль: ТДМУ; Укрмедкнига; 2021. - 412 с.

6. Богдановська Н. В. Фізична реабілітація засобами фізіотерапії: підручник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності “Фізична терапія, ерготерапія” / Н. В. Богдановська, І. В. Кальонова. – Суми: Вид-во “Університетська книга”, 2024. – 328 с.

7. Григус І. М. Фізична терапія в пульмонології: навч. посіб. / І. М. Григус. – Одеса: Олді+, 2023. – 240 с .

Інформаційні ресурси

1. Іонова О. М. Здоров'язбереження особистості як психолого-педагогічна проблема [Електронний ресурс] / О. М. Іонова, Ю. С. Лук'янова. – Режим доступу: // http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/PPMB/texts/2009-OI/09iomppp.pdf.

2. Кафедра фізичної та реабілітаційної медицини / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sport-health.pdmu.edu.ua/>

3. Внутрішня медицина. Навчальні матеріали онлайн / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/77840/meditsina/vnutrishnya_meditsina

4. Наукові та методичні здобутки співробітників кафедри фізичної та реабілітаційної медицини ПДМУ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/50>.

5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>

6. База даних «Законодавство України» (Верховна Рада України) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

7. Клінічні настанови МОЗ України (портал) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://guidelines.moz.gov.ua/>

8. Академія Національної служби здоров'я України (НСЗУ) – офіційний сайт / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://academy.nszu.gov.ua/>

9. World Health Organization (WHO): Rehabilitation 2030 /

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.who.int/initiatives/rehabilitation-2030>

10. WHO: International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.who.int/standards/classifications/international-classification-of-functioning-disability-and-health>

11. PEDro (Physiotherapy Evidence Database) / [Електронний ресурс].
– Режим доступу: <https://pedro.org.au/>

Розробники:

Валерій ЖАМАРДІЙ, доцент закладу вищої освіти, доктор педагогічних наук, доцент;

Віктор БОРЯК, доцент закладу вищої освіти, кандидат медичних наук, доцент;